

MIHAELA DANIELA CÎRSTEA
LAURA RALUCA SURUGIU

MEMORATOR
DE LIMBA ȘI
LITERATURA ROMÂNĂ

pentru clasele V-VIII

Ediția a III-a

Editura Paralela 45

Redactare: Adriana Oprea, Daniel Mitran
Tehnoredactare & pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CÎRSTEA, MIHAELA DANIELA

Memorator de limba și literatura română pentru clasele V-VIII

Mihaela Daniela Cîrstea, Laura Raluca Surugiu. - Pitești : Paralela 45,
2019

Conține bibliografie
ISBN 978-973-47-2960-9

I. Surugiu, Laura

811.135.1
821.135.1.09

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45
Bulevardul Republicii, Nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,
jud. Argeș, cod 110177
Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918
Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492
E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

www.edituraparelela45.ro

Tiparul executat la tipografia *Editurii Paralela 45*
E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Copyright © Editura Paralela 45, 2019
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci
înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația privind
dreptul de proprietate intelectuală.

CUPRINS

I. CARTEA – OBIECT CULTURAL	9
• Autorul, titlul, părțile unei cărți (copertile, cotorul, tabla de materii/cuprinsul/sumarul, prefața, postfața, notele de subsol), editura, colecția	9
II. TEORIA LITERARĂ	11
1. Structurarea operei literare	11
• Modurile de expunere.....	11
▪ Narațiunea (autor, narator, personaje, subiectul, momentele subiectului, timpul și spațiul).....	11
▪ Dialogul (mod de caracterizare a personajelor).....	15
▪ Descrierea (portretul literar, tabloul)	16
• Eul liric	18
2. Figuri de stil	18
• Personificarea, comparația, enumerația, repetiția, aliterația, asonanța, antiteza, hiperbola, epitetul, metafora, alegoria....	18
3. Versificația	24
• Versul, strofa, măsura, rima, ritmul	24
4. Genuri și specii	26
• Genuri literare.....	26
▪ Epicul.....	26
▪ Liricul	27
▪ Dramaticul.....	27
• Specii literare.....	28
▪ Schița	28
▪ Nuvela	29
▪ Basmul.....	32
▪ Fabula	34
▪ Balada populară/cultă.....	36
▪ Romanul	39
▪ Pastelul	42
▪ Doina	44

▪ Imnul	45
▪ Comedia	47
▪ Opera SF	49
5. Specii nonliterare	50
• Articolul de dicționar, articolul de revistă/ziar, textele publicitare, reclama, mersul trenurilor	50

III. PRACTICA RAȚIONALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ

A LIMBII

1. Comunicarea orală

- Situația de comunicare (emițător, receptor, mesaj, context, cod, canal)
- Dialog/monolog (dialog formal/dialog informal)
- Elemente nonverbale și paraverbale
- Textul argumentativ
- Idee principală/idee secundară
- Comunicare orală/comunicare scrisă

2. Comunicarea scrisă

- Părțile compunerii
- Elementele auxiliare în scriere – paranteze și sublinieri
- Cererea, scrisoarea, anunțul, invitația
- Semne de punctuație și de ortografie (punctul, virgula, două puncte, linia de dialog, semnul exclamării, semnul întrebării, linia de pauză, cratima)

3. Contexte de realizare

- Transformarea textului dialogat în text narativ
- Rezumatul

IV. ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII

1. Noțiuni generale de sintaxă

- Propoziția
- Clasificarea propozițiilor
- Propoziția regentă
- Termenul regent

• Raporturi care se pot stabili în interiorul unei propoziții (coordonarea, subordonarea).....	71
• Raporturi care se pot stabili în interiorul unei fraze (coordonarea, subordonarea).....	72
2. Fonetica	72
• Alfabetul limbii române (vocale, semivocale, consoane)	72
• Grupurile de sunete (diftongul, triftongul, hiatul)	73
• Scrierea cu literă mare.....	73
• Scrierea și pronunțarea numelor proprii străine.....	73
• Despărțirea în silabe.....	74
3. Vocabularul	74
• Vocabularul fundamental	75
• Masa vocabularului	75
• Mijloace de îmbogățire a vocabularului	75
▪ Mijloace interne (derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale sau conversiunea, familia lexicală).....	75
▪ Mijloace externe (neologismele).....	76
• Relații semantice	76
▪ Sinonimele.....	76
▪ Antonimele	76
▪ Paronimele.....	76
▪ Omonimele (omofone, omografe)	76
▪ Cuvintele polisemantice.....	77
▪ Pleonasmul	77
4. Morfologia	77
• Substantivul – definiție, clasificare, numărul substantivelor, genul substantivelor, cazuri și funcții sintactice, locuțiunea substantivală	77
• Articolul – definiție, clasificare (articol hotărât, articol nehotărât, articol posesiv-genitival, articol demonstrativ-adjectival)	80
• Adjectivul – definiție, clasificare, grade de comparație, funcții sintactice, valoare stilistică	81

•	Pronumele – definiție, clasificare, forme și funcții sintactice, adjective pronominale	82
▪	Pronumele personal	82
▪	Pronumele personal de politețe	83
▪	Pronumele reflexiv	84
▪	Pronumele posesiv	85
▪	Pronumele demonstrativ	86
▪	Pronumele nehotărât	88
▪	Pronumele relativ	89
▪	Pronumele interogativ	90
▪	Pronumele negativ	91
▪	Pronumele de întărire	92
•	Verbul – definiție, clasificare – verbe predicative/nepredicative (verbe copulative, verbe auxiliare), verbe tranzitive/intranzitive, verbe personale/impersonale/unipersonale – , conjugare, mod, timp, persoană, număr, diateză, locuțiuni verbale, funcții sintactice, rol stilistic	93
•	Numeralul – definiție, clasificare (numeral cardinal, numeral colectiv, numeral multiplicativ, numeral distributiv, numeral adverbial, numeral ordinal), funcții sintactice	102
•	Adverbul – definiție, clasificare, grade de comparație, locuțiuni adverbiale, funcții sintactice	103
•	Interjecția – definiție, clasificare, funcții sintactice	105
•	Conjunția – definiție, clasificare, locuțiuni conjuncționale	106
•	Prepoziția – definiție, clasificare, regim cazual, locuțiuni prepoziționale	106
5. Sintaxa		107
•	Subiectul – definiție, clasificare, acordul subiectului cu predicatul	107
•	Propoziția subordonată subiectivă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația	109
•	Predicatul – definiție, clasificare	110
•	Propoziția subordonată predicativă – definiție, elementul regent, elemente prin care se introduce, topica și punctuația	111

- Atributul – definiție, clasificare 112
- Propoziția subordonată atributivă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 113
- Complementul direct – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 114
- Propoziția subordonată completivă directă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 115
- Complementul indirect – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 116
- Propoziția subordonată completivă indirectă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 117
- Complementul de agent – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 117
- Complementul circumstanțial de loc – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 118
- Propoziția subordonată circumstanțială de loc – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 119
- Complementul circumstanțial de timp – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 120
- Propoziția subordonată circumstanțială de timp – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 120
- Complementul circumstanțial de mod – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă, valori stilistice 121
- Propoziția subordonată circumstanțială de mod – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația 122
- Complementul circumstanțial de cauză – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă 123

• Propoziția subordonată circumstanțială de cauză – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația	123
• Complementul circumstanțial de scop – definiție, părți de vorbire prin care se exprimă.....	124
• Propoziția subordonată circumstanțială de scop – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația	125
• Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația.....	125
• Propoziția subordonată circumstanțială condițională – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația.....	126
• Propoziția subordonată circumstanțială concesivă – definiție, elemente regente, elemente prin care se introduce, topica și punctuația	127
<i>Bibliografie</i>	128

I. CARTEA – OBIECT CULTURAL

- **Autorul** – este persoana care scrie o operă, el are o existență reală, ceea ce se poate observa din biografia sa. Numele autorului se află pe coperta cărții. De exemplu, autorul romanului *Baltagul* este Mihail Sadoveanu. În cazul operelor populare, autorul este unul colectiv, anonim.
- **Titlul** – este numele ales de autor pentru opera sa. Titlul trebuie să fie în legătură cu textul, să captiveze cititorul, să-i trezească interesul. Uneori, titlul poartă numele unuia dintre personaje (*Ion* de Liviu Rebreanu, *Alexandru Lăpușeanul* de Costache Negruzzi), alteori desemnează numele elementului central al operei (*Baltagul* de Mihail Sadoveanu) sau poate fi un titlu complex (*Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*). Titlul poate fi format din unul sau mai multe cuvinte. În cazul articolelor din ziare, titlul trebuie să șocheze, pentru a atrage publicul cititor.
- **Părțile** ce alcătuiesc o carte sunt copertile, cotorul, filele, pagina de titlu, prefața, textul propriu-zis, postfața, diverse tipuri de note, cuprinsul. Așezarea în pagină se face cu ajutorul alineatelor.
- **Coperta** este partea unei cărți ce asigură protecția acesteia. Pe coperta I se află numele autorului, titlul operei, numele editurii, o imagine/ilustrație care să reflecte o idee inclusă în text. Coperta a IV-a poate conține o recomandare a cărții, o prezentare a autorilor, o imagine, prețul, orice alte informații considerate relevante de către editori.
- **Cotorul** poate cuprinde titlul operei, autorul, editura, numărul volumului (dacă o operă are mai multe volume).

- **Tabla de materii/cuprinsul/sumarul** cuprinde enumerarea părților unei cărți/capitolele acesteia, precum și paginile corespunzătoare acestora. Cuprinsul se poate afla la începutul sau la sfârșitul cărții.
- **Prefața** este așezată înaintea operei propriu-zise, reprezentând un preambul al acesteia; ea poate include gândurile autorului, exprimarea propriei viziuni asupra operei, poate fi un cuvânt-înainte semnat de un critic/o personalitate, prezentând opera. Când aceste comentarii apar la sfârșitul cărții, vorbim despre **postfață**.
- **Notele de subsol** – note explicative plasate în josul paginii, sub o linie orizontală, referitoare la un cuvânt sau la un fragment din text, la un citat; cuvintele/fragmentele la care se referă notele de subsol au un indice, în partea de sus, același indice regăsindu-se și la nota de subsol.
- **Editura** este instituția care se ocupă de tipărirea cărții, de promovarea ei și care editează cartea, face corectura ei, stabilește prețul; sigla editurii se află pe copertă.
- **Colecția** – cuprinde mai multe opere, grupate în funcție de autor, de tematica abordată, de curentul literar pe care îl reprezintă autorii etc.